

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 31. oktober 2018

Miljø- og fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 49 (MOF alm. del) stillet den 9. oktober 2018 efter ønske fra Ida Auken (RV).

Spørgsmål nr. 49

”Det fremgår af Naturstyrelsens rapport ”Afstømning fra tagflader og befæstede arealer – Vurdering af forureningsrisici for grundvand” fra januar 2013, at der er identificeret 267 forurenende stoffer i afstrømmet regnvand. Der står f.eks. s. 23, at ”Biocider har en bred anvendelse og anvendes i stor stil i byggematerialer (Lassen et al. 2001). En schweizisk undersøgelse har vist, at den samlede anvendte mængde biocider er i samme størrelsesorden som mængden af pesticider anvendt i landbruget (Wittmer et al., 2011). Biocider anvendt i byggematerialer frigives til regnvandet, og biocider anvendt i materialer til hustage og afløbsrør kan derfor forurene tagvand (Bucheli et al., 1998; Burkhardt et al., 2012; Wittmer et al., 2011). Et studie har vist, at udvaskningsgraden for biocider kan overstige udvaskningen af pesticider i landbruget, hvorfor det er vigtigt at inkludere biocider i forebyggelsen af forurenede regnvand (Wittmer et al., 2011).” og s. 38 ,at ”Set i lyset af det store antal påviste pesticider anses pesticider i regnvand for at kunne udgøre en reel trussel mod grundvandet, og det anbefales, at dette fremadrettet bliver undersøgt nærmere”.

- Vil ministeren redegøre for omfanget af forurening fra regnvand fra byggematerialer i tagflader?
 - Vil ministeren redegøre for, hvordan anvendelse af biocider i byggematerialer er reguleret, og for om der – i lyset af problemerne med forurenende stoffer i afstrømmet regnvand – føres kontrol med, at henholdsvis producenterne og forhandlerne af byggematerialer til tagflader overholder reglerne?
 - Er det f.eks. et krav, at man skal oplyse, hvad produkterne indeholder - så rådgiver, kommune, staten og forbruger kan tage stilling til, om de ønsker produkterne - og føres der i givet fald kontrol med, at sådanne oplysningskrav overholdes?
- Vil ministeren redegøre for, hvilke initiativer der er taget på baggrund af Naturstyrelsens rapport?”

Svar

Omfanget af forurening i regnvand fra byggematerialer i tagflader

Der findes ikke en generel opgørelse over omfanget af forurening med biocider fra regnvand fra byggematerialer i tagflader, men der foreligger nogle undersøgelser af biociders forekomst i afstrømmet regnvand.

I to projekter¹ udført under Miljøstyrelsens program for Bekæmpelsesmiddelforskning er der foretaget målinger i urbant overfladevand samt i afstrømmet regnvand fra et separatkloakeret parcelhusopland.

¹ Water driven leaching of biocides from paints and renders. Methods for the improvement of emission scenarios concerning biocides in buildings. Pesticide Research No. 156, 2014
<https://www2.mst.dk/Udgiv/publications/2014/02/978-87-93178-11-3.pdf>
Biocider i urbane småsøer, BEKF nr. 170, 2017, <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2017/02/978-87-93529-70-0.pdf>

Der blev målt for i alt 13 stoffer, hvoraf de 12 var registrerede som biocider. Biociderne blev udvalgt med input fra Miljøstyrelsen, og i udvælgelsen er der lagt vægt på, at de blev anvendt i produkter på det danske marked. Der er målt på urbant overfladevand fra 13 lokaliteter omkring Storkøbenhavn i en tør periode og efter kraftig regn. Lokaliteterne er udvalgt, så det kan forventes, at hovedkilden til fundene er biocidanvendelsen, selv om nogle af stofferne også anvendes som pesticider eller som konserveringsmiddel i kosmetik. Generelt lå målingerne for de enkelte stoffer på 1-100 nanogram pr. liter, hvor fundmønsteret varierede fra sted til sted. Herudover er der foretaget et nærmere studie af en regnvandssø fra et separatkloakeret parcelhusopland ved Silkeborg, hvor der over en vinterperiode det meste af tiden for de fleste biocider blev målt koncentrationer på omkring eller under 20 nanogram pr. liter. Der blev desuden foretaget målinger i forbindelse med en række regnvejrshændelser fordelt over året. Her blev der i enkelte tilfælde for to stoffer målt op imod 2 mikrogram pr. liter, mens medianværdierne lå på op til 52 nanogram pr. liter. For de to stoffer cybutryn og terbutryn overskrider nogle af fundene de EU-fastsatte miljøkvalitetskrav for stærkt modificeret overfladevand. Disse to stoffer er medtaget i overvågningsprogrammet NOVANA 2017-2021. Cybutryn er ikke længere tilladt som biocid. For tre andre stoffer ses der ikke overskridelser af de fastsatte miljøkvalitetskrav for stærkt modificeret overfladevand, mens der ikke er fastsat miljøkvalitetskrav for de resterende stoffer.

Reguleringen af biocider i byggematerialer

Biocidområdet er reguleret af fælleseuropæisk lovgivning i form af biocidforordningen (528/2012). Som udgangspunkt skal alle biocidaktivstoffer og biocidprodukter godkendes, før de må være på markedet, og i forbindelse med en godkendelse af et konkret biocidprodukt vil det skulle dokumenteres, at anvendelsen af produktet ikke medfører en risiko for miljøet. EU har dog endnu ikke vurderet alle aktivstoffer, disse skal færdigvurderes frem mod 2025. Derfor befinder vi os i dag i en overgangsperiode, hvor ikke alle produkter endnu er omfattet af en godkendelsesordning. Danmark har før EU-reguleringen haft en dansk godkendelsesordning for nogle produkttyper, men den har omfattet langt færre typer af biocidprodukter end biocidforordningen, så implementeringen af forordningen vil generelt påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark positivt.

For biocidaktivstoffer, der skal anvendes til beskyttelse af byggematerialer eller til at beskytte overfladefilm (for eksempel maling), er ca. trefjerdedele af stofferne stadig under vurdering. For de aktivstoffer, der er godkendt, er det en national eller en fælles EU-opgave at tage stilling til, om de biocidprodukter, aktivstoffet indgår i, kan godkendes til brug i det pågældende land eller i hele EU, for de biocidmidler der får en EU godkendelse. For de aktivstoffer, som endnu er under vurdering, vil produkterne først skulle godkendes, når aktivstoffet er færdigvurderet, da disse produkttyper ikke tidligere har været omfattet af en dansk godkendelsesordning. Hvis aktivstoffet ikke godkendes, vil produkterne skulle udfases fra markedet.

Oftest vil byggemateriale, der indeholder et biocid, defineres som behandlede genstande, og de er ikke i sig selv godkendelsespligtige. De må dog kun indeholde aktivstoffer, som enten er godkendt, eller som er under vurdering efter biocidforordningen. Hvis aktivstoffet er godkendt, skal den behandlede genstand desuden overholde de eventuelle begrænsninger, der fremgår af aktivstofoptagelsen.

Kemikalieinspektionen under Miljøstyrelsen har ansvaret for at kontrollere, at reglerne på biocidområdet overholdes.

Oplysningskrav til indholdet i produkterne

Som udgangspunkt har forbrugeren ved en konkret forespørgsel krav på, at leverandøren af den behandlede genstand skal oplyse om biocidbehandlingen af genstanden inden for 45 dage. For en række behandlede genstande er der desuden krav om, at biocidindholdet fremgår direkte på genstanden/emballagen. Dette gælder, hvis genstanden indeholder et aktivstof, som i sin godkendelse

har fået pålagt krav om mærkning for at beskytte sundhed og miljø. Genstanden skal også mærkes, hvis biocid-effekten bruges i markedsføringen.

Initiativer som opfølgning på Naturstyrelsens rapport

De 267 stoffer, som er nævnt i spørgsmålet, dækker over en lang række af stoffer i regnvand fra både befæstede områder og hustage i både Danmark og udlandet. I rapporten betragtes biocider og pesticider som en samlet gruppe, der benævnes pesticider, og af de 267 stoffer er 86 pesticider/biocider, hvoraf en del ikke er godkendt i Danmark. Af disse blev det blandt de godkendte stoffer vurderet, at 11 kunne udgøre en risiko for grundvandet. I Naturstyrelsens rapport blev det anbefalet at undersøge, hvorvidt pesticider/biocider i regnvand kunne udgøre en reel trussel mod grundvandet. Siden 2014 har der under Miljøstyrelsens program for Bekæmpelsesmiddelforskning været fire forskningsprojekter, som har haft fokus på frigivelse af biocider fra byggemateriale til miljøet. Herunder er der, som nævnt ovenfor, foretaget en række analyser af overfladevand i urbane miljøer, i de to projekter, som er publiceret. Det tredje projekt forventes publiceret inden årets udgang², mens det fjerde er i gang³.

Miljøstyrelsen, der i dag varetager myndighedsarbejdet på rapportens område, har desuden oplyst følgende:

”Rapporten ”Afstrømning fra tagflader og befæstede arealer - Vurdering af forureningsrisici for grundvand” er en del af et udredningsarbejde, der blev foretaget i forbindelse med arbejdet med den tidligere administrationsmodel for kommunernes planlægning (”trinmodellen” fra oktober 2012⁴). Rapporten er sammen med en række andre rapporter udarbejdet med henblik på yderligere at belyse byudviklingens mulige påvirkning af grundvandsressourcen.

Efter første vandplanperiodes ophør 1. juli 2016 blev trinmodellen erstattet af en ny administrationsmodel bestående af Bekendtgørelse om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse⁵ med tilhørende Vejledning om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse⁶.

I vejledningens kapitel 3 beskrives en række forslag til lokalplanbestemmelser, der fremhæver tekniske tiltag mod grundvandsforurening. Heraf fremgår bl.a. vejvand og vand fra øvrige befæstede arealer.

Kommunen skal i sin kommuneplanlægning udarbejde en grundvandsredegørelse, hvis der er risiko for grundvandsforurening. Her er tekniske tiltag ét af redegørelseskravene, jf. § 2 stk. 2 i bekendtgørelsen.”

Rapporten anbefalede desuden etablering af måleprogrammer. I den sammenhæng bemærkes, at der i overvågningsprogrammet under NOVANA er medtaget yderligere to biocider for perioden 2017-2021; cybutryn, der ikke længere er tilladt som biocid, samt terbutryn, der er under vurdering som biocid til blandt andet konservering af overfladefilm og beskyttelse af byggematerialer. Stofferne er medtaget efter en forudgående scenearbejdsundersøgelse på baggrund af, at stofferne blev udpeget som prioriterede stoffer under Vandrammedirektivet. Herudover er der under NOVANA en igangværende

² Transport and transformation of biocides in construction materials. Factors controlling release and emissions

³ Partikelbårne biocider

⁴ Statslig udmelding til vandplanernes retningslinjer 40 og 41 i forhold til byudvikling og anden ændret arealanvendelsen i Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande.

⁵ BEK nr. 1697 af 21/12/2016

⁶ VEJ nr. 9320 af 31/03/2017

screening for en række miljøfremmede stoffer, herunder flere biocider, i ind- og udløb fra regnvandsbetingede udledninger.

Jakob Ellemann-Jensen

/

Lea Frimann Hansen